

Ana Đurković i Sunčica Jergović

RTS, Beograd

djurkovicana@yahoo.com

Imaginacija i moderna audiovizualna forma

Sažetak

Kroz tri epizode serije Arhetip modern bajke, u zagonetnom svetu mašte i stvarnosti pričaju se ozbiljne priče o arhetipovima, simbolima, spoznajama dobra i zla.

Urednik: Nataša Nešković

Autor: Sunčica Jergović: scenario i režija

Montaža: Ana Đurković

Kako pristupiti rasvetljaju pojma mašte i afektivnih činilaca nase imaginacije u nečemu već a priori imaginarnom, po svojoj genetskoj provenijenciji, kao što je filmski prizor, odnosno digitalna slika i zvuk.

Ne može se izbeći asocijacija na uvek važeću sintagmu arnhajmovske istine : mass age -massage, : već sam medij je poruka.

U osnovnoj i najlapidarnijoj definiciji kadra, od Plaževskog na ovamo, jezikom filma konstituisan pojam kadra (le cadre) je, ipak odabir delića stvarnosti, okvir koji imanentno sadrži individualan čin samim aktom oivičenja slike, tj. njenog deljenja od celine realiteta prikaza, pa tako i može nositi specifičan kod semantičke vrednosti, kada je imaginativan, naravno, po estetičkim kategorijama i evaluacijama.

U ovoj vrsti pozitivnog simulakruma, ne može biti bolji segment za aktuelno razmišljanje o granicama imaginacije i istine u savremenim medijima, odnosno savremenom globalnom okruženju, od originalne audiovizuelne forme kroz čiju prizmu posmatramo bajku i kao mit i kao imaginaciju te istražujemo njen sveukupni uticaj na ličnost.

Sve može biti bajka, čak i lažna, amoralna floskula politizovana političkim lobijima postojećih savremenih zona moći, no ta bajka nema autentiku stvaralačkog čina, niti humanost svog artifično-istorijskog entiteta koji je uvek aktuelan i reinkarnativan u etičkom naporu pravog umetnika.

Dakle, mi istražujemo u uslovima kreativne stvaralačke slike, modalitetima audiovizuelnog medija, filmskim jezikom, upravo arhetip bajke, koji svojom psihodinamikom uvek egzistira i u koji se sklanja savremeni čovek kada je umoran od laži i simulacija u kojima, čak i nesvesno učestvuje tokom svog globalnog postojanja. Lekoviti napor umetničkog delovanja menja granice istina i otvara portale između različitih dimenzija, te uobličava stvarnost.

Arhetip moderne bajke je možda traktat o novim oblicima imaginacije, koji mogu biti prisutni u medijskoj paleti digitalnog sveta savremenog čoveka i koji može pokrenuti njegove pozitivne, maštovite, arhetipske, kreativne psiho energije a sačuvati ga od neistine, osveštavanjem postupka konzumacije medijskih sadržina.

Takav autentičan eksperiment smo želeli da predstavimo u ovoj formi, nadamo se i rasvetlimo ovaj pojam i delovanja istog u kolektivnom nesvesnom svih nas, i konzumenata - gledalaca kao i kreativnog ansambla koji je realizovao ovaj projekat.

Arhetip moderne bajke nastupa medijski sublimno i savremeno, iako arhaičnim česticama podiže naš afektivni tonus.

Ključne riječi: bajka, žanr, mit, arhetip, imaginacija, serijal Arhetip moderne bajke.

Sve može biti bajka, pa i lažna, amoralna floskula kreirana u političkim lobijima postojećih (suvremenih) zona moći, no takva bajka nema autentičnost stvaralačkog čina niti humanost svog artificijelno-povijesnog entiteta koji je aktualan i reinkarnativan u etičkom naporu pravog umjetnika.

Istražujući u uvjetima kreativne stvaralačke slike i modalitetima audiovizualnog medija, pokazalo se točnim da je upravo arhetip zaklon u koji se sklanja suvremeni čovjek kada je umoran od laži i simulacije, a nešto najljekovitije jest bajka, koja svojom psihodinamikom uvijek egzistira.

Vlada mišljenje da se bajke čitaju tri puta u životu: prvi put ih čujemo pred spavanje, pričaju ih odrasli, u doba kada smo još uvijek nepismeni, ne poznajemo slova i samo gledamo slike i slušamo; dugi put kada se opismenimo čitamo najljepše i one najzanimljivije, kojih se sjećamo i koje nas interesiraju; a treći put je to kada dobijemo svoju djecu i počnemo ih čitati naglas.

U žanrovskom smislu, bajka je književni žanr u kojemu se stvarno i nestvarno prepliću, gdje ne postoji razlika između toga dvoga, ali promatrano znanstveno bajka je prije svega imaginacija manifestirana u priči i pisanju jednog naroda ili neke grupe ljudi i možemo reći da predstavlja kolektivno sanjanje te grupe ljudi.

“Jedna od određujućih osobina bajki, kao oblika fantastične književnosti, je postojanje neverovatnih pojava u njihovim sadržajima. Ove pojave i događaji su podrazumevajući - niti uznemiravaju, niti čude, niti plaše glavnog junaka. Iznenadno pretvaranje princeze u žabu ili postojanje Baba Jagine jezive kuće, preživljavanje Crvenkape u stomaku vuka ili večiti san... sve su to fenomeni za svet bajki potpuno uobičajeni.”¹²¹

“Cvetan Todorov (Tzvetan Todorov), filozof i književni teoretičar, bajke je smatrao pravcem fantastične književnosti koji je nazvao čudesan (za razliku od fenomena čudnog u književnosti). Svet čudesnog je podrazumevajući za junaka, on susreće vile, veštice, čarobnjake, patuljke; životinje mu pomažu, priroda i likovi se transformišu, nestaju, iznenada se pojavljuju... Čudesno u bajkama junak objašnjava natprirodnim uzrocima, odnosno prihvata postojanje natprirodnog, dok je junak fantastične književnosti, koju Todorov sistematski klasifikuje, začuđen ili čak prestravljen neobičnim događajima i neuspješno pokušava da ih razume racionalnom determinisanošću.”¹²²

Bajke se razlikuju od mita i potrebno je napraviti malu distinkciju. Mit teži prikazati neke sakralne stvari koje trebaju biti shvaćene kao konačna i apsolutna istina.

121 Dimoski, Sanja, *Čudesno u nama - od bajke do psihoterapije*, Treći Trg, Beograd, 2015., str. 5

122 Ibid, str. 6

“Uz to je mit, ukoliko i literatura, pre svega usmena reč, izraz kultura bez pisma, sa njihovim verovanjima ‘mitskog karaktera’, to jest religioznim predstavama o vezama, kako bi ih mi danas nazvali, prirodnih i natprirodnih pojava, vrlo često spojen sa ritualom, drugim rečima, više-manje mađijskom tehnikom pridobijanja sklonosti ‘natprirodnih’ sila. Otud se danas izučavanje mitologije oslanja pre svega na etnologiju, nauku o ostacima ranih kultura naroda bez pisma.”¹²³

Profesorica Pešikan Ljuštanović kaže da je Vuk upravo bajkama postavio osnovu srpskog književnog jezika. “Međutim, treba znati, mi se polako i sigurno udaljavamo od tog jezika i od tih priča. Ako danas pomenete *Pepeljugu*, među studentima srpske književnosti, a pogotovo mimo njih, nikome neće pasti na pamet Vukova *Pepeljuga* koja se zove Mara, koja ide u crkvu a ne na bal, čija se majka pretvara u kravu, što je refleks nekih prastarih verovanja vezanih za vezenje i tkanje, nego pre svega Peroova *Pepeljuga*, koja je poslužila kao osnov za crtani film.”¹²⁴

Bajke su bile u velikoj mjeri način da se ustanove neke odlike nacionalne kulture, da se ta kultura dokaže. U XIX. st. nastaje *Zbornik bajki*. Charles Perrault je napravio zbirku bajki i pripisao je svom devetnaestogodišnjem sinu. Međutim, braća Grimm objavljuju bajke s jasnom pretenzijom da predstave njemački duh i ostatke njemačkog mita. Oni su vjerovali da je bajka nekakav ponarođeni refleks starih mitskih predstava. Vuk je zapisivao bajke i narodne priče pod velikim utjecajem braće Grimm.

Za mit se može reći da je bliži svijesti nekog naroda i da su njegovi arhetipski motivi vezani više za životne probleme u nekom razdoblju toga naroda pa ga je zato lakše tumačiti.

“Frojdova teza da je ‘mit sačuvan ostatak iz infantilnog društvenog života naroda, a da je san mit individue’, omogućila je mnoge prodorne analize, mada mi se čini da je njegovo shvatanje da se ključ mitologije nalazi u neurozi, da je mit neurotična kompenzacija želje, preterano jednostrano...ništa zdravije od zdrave želje. Po Levi-Strosu, mitovi su izraz determinisanog funkcionisanja ljudskog duha, što je bar donekle prihvatljivo.”¹²⁵

Po Jungu, naše kolektivno nesvjesno sastavljeno je od instinkata i arhetipova. Arhetipovi su praobrasci ili praslike, točnije rečeno to nisu gotove slike i nisu to gotove predstave, nego su prije dispozicije za određene predstave. Arhetipovi su u suštini urođeni obrasci mišljenja, ali ne samo mišljenja nego i emocija i ponašanja. Dakle, to je nešto što mi nasljeđujemo, nešto što mi imamo prije svakog iskustva i zapravo nam pomaže da neke životno važne događaje koji se ponavljaju bezbroj puta možemo smjestiti u neki kalup, neku shemu.

Dijete se ne rađa kao *tabula rasa*, nego ima arhetipove koji mu pomažu da ovaj svijet doživi na odgovarajući način.

123 Petrović, Sreten, uvod, *Elijade, Mirča, Sveto i profano*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci; Novi Sad, 2003., str. 6

124 Pešikan Ljuštanović, Ljiljana, *Arhetip moderne bajke*, epizoda 1, RTS, lipanj 2016.

125 Petrović, Sreten, uvod, *Elijade, Mirča, Sveto i profano*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci; Novi Sad, 2003., str. 13

Arhetipove mi nikada ne možemo neposredno istražiti. Oni su na neki način čak nepoznatljivi. Ali ako ih ne možemo direktno proučavati, mi ih proučavamo zapravo preko nekih manifestacija, izraza i njihovih tragova. Arhetipovi se javljaju u kulturi, u mitovima, mitskim slikama, i tako ih je Jung najprije i otkrio, u nekim religioznim idejama, dogmama, ritualima, i naravno javljaju se u bajkama.

Bajke predstavljaju neke od najstarijih i možda najljepših priča o tome što se zbiva u jednom fantastičnom svijetu, u jednom svijetu koji se bitno razlikuje od ovoga ovdje.

A zašto je bajka toliko utjecajna? Zato što u suštini govori o unutrašnjim preprekama koje čovjek može savladati, o strahovima, o sumnjama, o strepnjama, o strahu od smrti, o svim mogućim strahovima koji nas vrebaju iznutra i jezikom simbola i jezikom slika dotiče kolektivno nesvjesno kao nešto što je zajedničko.

“To je u stvari ta dijalektika da zapravo ako nemamo iskušenje, ako nemamo tu borbu sa zlom mi ne možemo da sazrevamo, tako da vrlo često to nanošenje neke nesreće, ta rana može biti ona blagoslovena rana, dakle rana koja nama pomaže da odrastemo, koja nam pomaže da neke stvari koje ne bi shvatili shvatimo i na neki način ta nesreća može da nas prosto preobrazi. To se dešava u bajkama i ako hoćete zlo tu upravo igra onu ulogu da bude onaj izazov koji će dovesti do te promene. Zamislite nekog ko živi zaista kao ona Trnova Ružica u onoj staklenoj bašti, u dvorcu, potpuno zaštićena. Tu nema sazrevanja. Tek kada se ubola na trn od tada počinje...naravno tu imamo taj neki prvi period latencije 100 godina spavanja, ali ona se tada budi i budi se kao jedna sasvim nova osoba, zapravo kao jedna žena a zaspala je zapravo kao devojčica.”¹²⁶

Bajka u suštini treba da ohrabri dijete koje je malo, ne jako, nezrelo da se uputi na neizvjestan, opasan put, da ga ojača da se susretne čak i s onim teškoćama koje naizgled prelaze njegove snage. Bajka mu obećava: bori se, budi hrabar i uspjet ćeš. Suštinski to je poruka bajke o kojoj govori Bruno Bettelheim.

“Bez iskustva koje omogućava slušanje bajki, iskustva dodirivanja vlastitog nesvesnog, komunikacije sa njim, osoba ostaje lišena velikog resursa komunikacije sa samim sobom, ne uspeva da doživi odgovarajuće zadovoljenje nesvesnih procesa, te kao posledica može nastati osećanje da nikada nije potpuna.”¹²⁷

“Karl Gustav Jung je jedanput rekao da su arhetipovi one najjače ideje čovečanstva. I u tom smislu su bajke neka vrsta pedagoških mašina koje decu upoznaju sa tim arhetipovima. I ako malo bolje posmatramo stukturu bajki onda vidimo da se bajke neprestano bave borbom dobra i zla. Možemo reći da je to funkcija bajke da prvi put u život jednog deteta koje je okruženo ljubavlju, dobrotom, koje je na neki način zaštićeno od tog spoljašnjeg sveta se uvodi ideja zla. Znači u tom spoljašnjem svetu postoje neki opasni ljudi, opasne sile, ljudi koji nisu dobronamerni, postoje mame koje ne

¹²⁶ Trebješanin, Žarko, *Arhetip moderne bajke*, epizoda 2, RTS, lipanj 2016.

¹²⁷ Bettelheim, Bruno, *The Users of Enchantment The Meaning and Importance of Fairy Tales*, 1976., str.75

vole svoju decu, ali da bi cela stvar bila manje traumatična za dete postoji i ono dobro koje uvek na kraju pobeđuje.”¹²⁸

“Kod Junga se ljudska psiha sastoji od dve oblasti: svesne i nesvesne, od kojih je ova poslednja najvažnija, jer sadrži bitne elemente lične i zajedničke istorije ljudi, kao urođeno, nasleđeno od prvobitnog čoveka, kolektivno nesvesno, sastavljeno isključivo od ‘arhetipova’, koji su neposredno nesaznatljivi, ali se manifestuju kao simboli i slike. Tipične reakcije na osnovne situacije, arhetipovi su u malom broju, ali mogu da proizvedu bezbroj izraza, kako u snovima tako i u maštanjima. Htevši da živi potpuno svesnim životom, moderan čovek je odbacio bolju polovinu svog bića, ono praiskonsko, gde se nalaze arhetipska rešenja njegovih muka.

Na svim nivoima ljudskog iskustva, arhetipovi još uvek daju smisao života i stvaraju kulturne vrednosti...”¹²⁹

“Jedna od značajnih razlika između psihoanalitičkog pristupa bajkama i pristupa analitičke psihologije je što autori uglavnom smatraju da je potrebno izbeći individualizovani pristup bajkama – vezu i identifikaciju slušaoca ili čitaoca sa junacima bajke. Za analitičku psihologiju, sadržaj bajke i njeni junaci nisu poligon za identifikaciju. Junaci bajke su apstrakcije, kao i sva ostala dešavanja u bajci. Treba ih posmatrati kao simbole određenih procesa ili fenomena čovekovog unutrašnjeg sveta, najpre njegovog kolektivnog nesvesnog.”¹³⁰

“Budući da bajka nadilazi kulturne i rasne razlike, može lako migrirati. Jezik bajke, naizgled je međunarodni jezik čovečanstva”, navodi Marie-Louise von Franz.¹³¹

Ako zaključimo da je bajka čista imaginacija oslobođena značenja, koja je onda svrha bajke, netko bi se mogao pitati. Ako mit ima funkciju koja može biti religiozna, društvena u smislu kao što religija podržava određene stvari u društvu, kakva je onda svrha bajke?

“Iz moje lične perspektive bajka je u stvari sloboda svakog pojedinca koji je član društva da mašta. I onda kroz bajku svi mi imamo slobodu da maštamo. I posebno tzv. ‘Narodne bajke’, znači one koje nisu delo pojedinačnih autora kao što su poznati Andersen ili braća Grim, nego bajke koje se prenose sa kolena na koleno i koje su građene kao maštanje jedne grupe ljudi o nekim stvarima. I ta bajka je u stvari neki prostor gde mi svojoj imaginaciji i mašti možemo da dopustimo da se onako rascveta, da se razgrana i da joj dopustimo da teče. Mislim da su najteža i najgora vremena ona kada ljudi više ne mogu da maštaju ili kada izgubimo sposobnost da maštamo, da zamišljamo stvarnost, da izmišljamo bajke. E tada je jako lako da od sasvim običnih i prozaičnih stvari iz života da kreiramo heroje i zbivanja, da izmišljamo značenja kojih tu zapravo nema, da nam političari, sportisti ili rok zvezde zauzmu mesta heroja, da nam zbivanja u parlamentu ili na sportskom terenu zamene zbivanja na životnoj pozornici i da onda u tom nedostatku imaginacije ili nemogućnosti da

128 Milivojević, Zoran, *Arhetip moderne bajke*, epizoda 1, RTS, lipanj 2016.

129 Elijade, Mirča, *Sveto i profano*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci; Novi Sad, 2003., str. 18

130 Sanja Dimoski, *Čudesno u nama - od bajke do psihoterapije*, Treći Trg, Beograd, 2015., str. 18

131 Franz Von, M-L., *Interpretation of Fairy Tales*, Dallas, Texas: Spring, 1970., str. 57

maštamo, počnemo da izmišljamo bajke kojih zapravo nismo ni svesni. I onda živimo bajku koju smo sami kreirali, dakle nismo ni svesni da je bajka, nego da je jedna iluzija običnog življenja. Obično posmatranje bajke u smislu pouke - te neke banalne didaktike u bajkama, to je ono često kada se kaže ta i ta bajka nam govori kako treba biti dobar prema drugim ljudima ili biti čestit u životu, koja pokušava da neke stalne, večne vrednosti očuva u kolektivnom pamćenju nekog naroda, možda to stoji ali mi se ne čini da je to primarna funkcija. Mislim da je primarna funkcija upravo ovde u toj slobodi mašte, u toj slobodi imaginacije, u tome da bajka ne da da zaboravimo da maštamo. I ako posmatramo savremeno doba, možda poslednja jedna velika bajka koje sam ja svestan jeste upravo legendarni *Gospodar prstenova*.¹³²

Ipak, današnji čovjek, pod utjecajem brzog razvoja tehnike, sve više shvaća da zapravo ne može živjeti bez vrijednosti, ali i da arhetip, ono što u biti čini bajku, ti arhetipski motivi – oni ne nestaju.

“Jedno od pitanja, kada se radi analiza životnog scenarija ili životnog skripta, je upravo da li ste imali neku omiljenu bajku i koja je to bajka. I onda vrlo često vidimo da ako je neko jako voleo *Pepeljugu* da on kasnije u životu, odnosno ona (jer najčešće je to ona), u kasnijem životu nekako postaje Pepeljuga. Otkrivamo da se odrasla žena poistovećuje sa Pepeljugom i jedan deo života živi život žrtve, a onda se nada da će se pojaviti princ, princ kojeg ona zaslužuje, koji će biti bogat i lep i dobronameran i da će upravo nju izabrati između mnoštva drugih žena i učiniti njen život dobrim. Tako da možemo reći da u svakome od nas postoji jedan deo našeg Ja, koje zovemo ‘naše unutrašnje dete’, koje bez obzira koliko ko ima godina u njemu postoji taj dečji deo i aspekt koji je na nivou simbola, arhetipova, na nivou tih najranijih priča sa kojima se neko poistovetio i načina kako živi život.”¹³³

Upravo se to dešava u ovoj eri masovne kulture (na način na koji Joseph Turow tumači taj pojam)¹³⁴, suvremenoj i postmodernoj, gdje se mitski motivi, bajkoviti motivi sada vraćaju na drugi način i gdje se oni “naseljavaju” u tvorevine masovne kulture, tako da sada imamo romane, priče, filmove, serije o junacima iz bajki koji nam zadaju model po kojem očekujemo “život iz bajke”. U književnosti imamo i znanstvenofantastičnu literaturu gdje se pronalazi čitav niz motiva izravno preuzetih iz bajke, oni su transformirani i modernizirani, ali sada umjesto mitskih bića imamo izvanzemaljce, marsovece, umjesto zmajeva rakete itd. Dakle, ti motivi su arhetipski i itekako živi, ali se manifestiraju na drugi način. I, naravno, ono što ne treba zaboraviti su filmovi. U filmovima, i to u raznim žanrovima filmova, najčešće u ljubavnim filmovima – gdje prije svega imamo matricu bajke.

U prvih šest “najbolje ekraniziranih bajki” po izboru *Britanskog Telegrafa* spadaju uglavnom Disneyjeva ostvarenja iz prve polovine XX. st.: *Snjeguljica i sedam patuljaka* (1937.), *Pinokio* (1940.), *Pepeljuga* (1950.), *Uspavana ljepotica* (1959.), *Labirint* (1986.), *Princeza nevjesta* (1987.)...¹³⁵

132 Salihović, Emir, *Arhetip moderne bajke*, epizoda 2, RTS, lipanj 2016.

133 Milivojević, Zoran, *Arhetip moderne bajke*, epizoda 1, RTS, lipanj 2016.

134 Turow, Joseph, *Uvod u masovne komunikacije*, Beograd, Clio, 2012., str 32

135 www.novosti.rs/vesti/naslovna/zanimljivosti/aktuelno.288.html%3A527914-Koje-su-najbolje-ekranizovane-bajke-svih-vremena, 8. 6. 2016.

Neke od najljepših filmskih bajki napravljene osamdesetih godina su i animirani *Tamni kristal* (1982.), zatim *Beskrajna priča* (1984.) Wolfganga Petersena o mladom ratniku koji sprečava ništavilo da proguta svijet fantazije, tih godina najskuplji njemački film, *Istrebljivač* (1982.) Ridleyja Scotta koji postavlja ozbiljna pitanja o tome što je čovjek i kako prepoznamo stvarnost, *Legenda* (1985.), nominiran za nagradu Oscar, u kojem Tom Cruise i Mia Sara pokušavaju spasiti jednoroga od vladara Tame. Filmska se industrija i u dvijetisućitima vraća na motiv bajke u ostvarenjima *Začarana Ela* (2005.), *Panov labirint* (2006.), *Zvezdana prašina* (2007.), *Začarana* (2007.), *Princeza i žabac* (2009.), *Vrlo zapetljana priča* (2010.), *Ogledalce, ogledalce* (2012.), *Snježno kraljevstvo* (2013.), *Zhurada* (2014.), *U šumi* (2015.)...¹³⁶

Serijali najvećih televizijskih i producenstskih kuća također su vezani za ekranizaciju bajki, jer ih gledatelji s pažnjom prate i biraju za najbolje, pa tako su osamdesetih to bili *Faerie Tale Theatre* (1982.-1987.), *Wizards and Warriors*, CBS (1983.), *The Charmings*, ABC (1987.) i *The Storyteller*, HBO (1987.)¹³⁷, dok je danas u vrhu serijal *Igra prijestolja* (HBO) koji je pet puta za redom bio biran za najbolji (ima sedam sezona), slijede ga *Twin Peaks*, serijal sniman 1990.-1991. u Americi, čiji je nastavak najavljen za 2017. godinu, *Once upon a time* mreže ABC¹³⁸, NBC-ov *Grimm*, a najavljen je *Star Trek: Discovery* koji će biti prikazan 2017.¹³⁹

Serijal *Arhetip moderne bajke* rađen je za ONP RTS 2016. godine pod uredničkom "palicom" Nataše Nešković¹⁴⁰. Prva epizoda je emitirana 28. travnja 2016. Prvotno planiran kao projekt od tri epizode, količinom snimljenog materijala (i velikim brojem relevantnih sugovornika), nadrastao je taj okvir, pa je dodana i četvrta. Sugovornici u serijalu su bili prof. dr. Žarko Trebješanin, prof. dr. Ljiljana Pešikan Ljuštanović, dr. Zoran Milivojević, Radoslav Zelenović, Milutin Petrović, Vesna Gajović, Emir Salihović, Vlada Petričić, Paulina Manov i mnogi drugi. Tijekom procesa interpretacije bajki u serijalu za autore je bilo neophodno povezivanje svih značenja danog simbola koji se može naći u bajci s onima koja simbol ima i u drugim oblastima – mitologiji, religiji, antropološkim izučavanjima, pjesništvu, filmu, muzici. U toku stvaranja serijala pojavio se ozbiljan problem autorskih prava prilikom puštanja filmskih inserata kao ilustracije pojedinih tema. Tim je u procesu realizacije došao na ideju da se filmskim jezikom kreira autentičan ambijent bajke i pristupilo se izradi potpuno novogenerirane slike i zvuka, izmaštanih, pa potom i stvorenih suvremenim tehnologijama, koji su dopunili onu snimljenu, prethodno vizualno osmišljenu, kostimiranu i prostorno zaokruženu. U tom spoju, audiovizualnim sredstvima došlo se do Anime i Animusa, ženske i muške strane junaka, prikazani su junak (princ) i princeza (zatočenica koja čeka), stari mudrac i čarobnica (simboli Sjenke) kao i životinje pomagači koje predstavljaju naše nesvjesne potencijale koji su nam nadohvat ruke (ptice i krilate životinje koje simboliziraju intuiciju, dok priča o starom drvetu predstavlja psihički

136 www.citymagazine.rs/clanak/najlepse-filmske-bajke-iz-osamdesetih, 8. 6. 2016.

137 www.thefw.com/fairytale-tv-show, 8. 6. 2016.

138 www.abc.go.com/show/once-upon-a-time, 8. 6. 2016.

139 www.serijal.com/izdvojeno/citatelji-odabrali-najbolje-serije-sezone, 8. 6. 2016.

140 www.rts.rs/page/tv/sr/story/21/rts-2/2298561/arhetip-moderne-bajke.html 12. 7. 2016.

rast). Za bajku je karakteristično da je jedan od središnjih, najinteresantnijih, najuzbudljivijih motiva borba dobra i zla. Jer junak se, kao oličenje dobra, susreće s likovima koji su oličenje zla. To može biti maćeha, može biti vještica, može biti zmaj, morsko čudovište i tako dalje. Pojavom poznatih likova u svim tim ulogama pokušali smo prenijeti poruku da to zlo u bajkama nije nešto što je apsolutno, dakle ta Sjenka može biti sve što je u nama nerazvijeno, ono što je iz nekog razloga odbačeno u nesvjesno. Matricom poznatih bajki, također, kreirane su veze koje su ispunile “funkciju bajke”, na način koji je uspostavio Vladimir Jakovljevič Propp, pa su tako sačinjene epizode korespondirale sa samom suštinom bajke, a to je imaginacija.

Suvremeni čovjek je sve uplašeniji. Razvio je tehniku, ali često ne zna što će s njom, ugrožen je siromaštvom, terorističkim napadima ili epidemijama koje teško može suzbiti... Mnogo je toga iracionalnog što čovjek više ne može kontrolirati pa će sve češće shvaćati da mu bez bitnog dodira s onim što daje duhovni život (a to su upravo arhetipski motivi) mašta, san, intuicija – nema opstanka.

LITERATURA:

Bettelheim, Bruno, *The Users of Enchantment The Meaning and Importance of Fairy Tales*, 1976.

Dimoski, Sanja, *Čudesno u nama – od bajke do psihoterapije*, Treći Trg, Beograd, 2015.

Elijade, Mirča, *Sveto i profano*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci; Novi Sad, 2003.

Franz von, M-L., *Interpretation of Fairy Tales*, Dallas, Texas: Spring, 1970.

Turow, Joseph, *Uvod u masovne komunikacije*, Beograd, Clio, 2012.

TELEVIZIJSKE EMISIJE:

Arhetip moderne bajke, epizoda 1, RTS, lipanj 2016.

Arhetip moderne bajke, epizoda 2, RTS, lipanj 2016.

IZVORI S INTERNETA:

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/zanimljivosti/aktuelno.288.html%3A527914-Koje-su-najbolje-ekranizovane-bajke-svih-vremena>

<http://www.citymagazine.rs/clanak/najlepse-filmske-bajke-iz-osamdesetih>

<http://wwwt.thefw.com/fairytales-tv-show>

<http://www.abc.go.com/show/once-upon-a-time>

<http://www.serijal.com/izdvojeno/citatelji-odabrali-najbolje-serije-sezone>

<http://www.rts.rs/page/tv/sr/story/21/rts-2/2298561/arhetip-moderne-bajke.html>

Imagination and Modern Audio Visual Form

Abstract

Through three episodes Archetype of modern fairy tales, the mysterious world of fantasy and reality, tell as a serious story about archetypes, symbols, knowledge of good and evil.

Rts editor: Natasa Neskovic

Written and directed by Suncica Jergovic:

Editing: Ana Djurkovic

How to illuminate concept of phantasy and affective factors in our imagination a priori something so imaginary, by their genetic provenance, such as a movie scene, or digital picture and sound.

You can not always avoid the association to a valid phrase of arnhajm's truth: mass age -massage: the medium is the message.

In elementary and tersely definition of „the shot“ from Plaževsky film language there is term for „le cadre“, however these are selected bits of reality, immanent frame that contains the individual act of images divided of the continent's view of reality, handling the specific code of semantic value, when its's imaginative, of course, by aesthetic categories and evaluations.

In this type of positive simulacrum, it can not be better segment for the current thinking about the limits of imagination and truth in contemporary media, and contemporary global environment, than the original audio-visual forms through whose prism we search throught a fairy tale in a same time myth and imagination as well as exploring its overall impact on the personality .

Everything can be a fairy tale, even false, amoral platitudes politicized by political lobbies in a contemporary existing power systems, but this is no fairy tale authenticity in it, or creative act, nor humanity and artificial and historical entity of a man that is always present in the ethical effort of a true artist.

So, we are investigating the conditions of creative images, modalities of audiovisual media in film language, and it is the archetype of the fairy tale, which, with its psychodynamics still exists and which is removed when the modern man is tired of lies and simulations during his global existence. Effort of an artistic activity changes the boundaries of true and open portals between the different dimensions and shapes reality.

The archetype of the modern fairy tale is perhaps the look on new forms of imagination, which can be present in a range of digital media world of modern man, and it can run it's positive, imaginative, archetypal, creative psyche energy and preserve it from falsehood, consecrated the process of consumption of media content.

Such an authentic experiment, we wanted to present in this form, hopefully clarify this concept and operation of the same in the collective unconscious of us all, and consumers - viewers as and creative team that has implemented this project.

The archetype of the modern fairy tale performances media is sublime and modern, although archaic particles lifted our affective tone.

Key words: *fairy tale, genre, myth, archetype, imagination, Archetype of modern fairy tale series.*

This journal is open access and this work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.